

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér
Nyilttér sora 40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapesten VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

Ordító magyarok.

Politikai világunk állandóan mozgalmas, szinte kavargó életében. Éppen az ellentétes felfogások összeközege folytán az érzéseknek éles, viharos játéka mindig nagy szerepet játszik. A pártok eme elkeseredett küzdelme éppen az érzés rugóinak nagy érvényesülése folytán ritkán marad meg azon korlátok között, a melyeket a józan politikai belátás egyik főkelléke: a tárgyi igazság egyébként megszab. Önmagunk dolgaira féltékenyek, saját cselekedeteink megítélésében elfogultak vagyunk, míg a mások lépéseit mindig bizonyos türelmetlen kritikával kísérik. Szenvedélyes ragaszkodással tapadunk a kitűzött cél minden eszközeihez és kiméletlenül torkoljuk le még azokat a mozgalmakat is, amelyek törekvéseinket nem mozdítják elő, de egyébként nem is ártanak nekik. A sovinizmusnak ez az alakja pedig minden pártot egyformán jellemez.

A szenvedélyesség, harag rossz tanácsadó. Kirugja a tárgyilagosságot, a tárgyi igazságot azoktól átvetve magát, olyan térére viszi a küzdelmet, a hol a kölcsönös kapacitálásnak minél kevesebb, de a sértegetéseknek annál nagyobb szerep jut.

A nemzetiségi kérdés körül, hol az ellentétek legélesebbek, ez különösen otthonos, de többé-kevésbé föllelhető ez minden pártnál az összekötő pontokon. Sőt éppen a magyar pártok viharos kedélyhullámsága tette divatosá (még az alkotmányellenes korszak előtt) azokat a kifejezéseket, amelyek jelentése, valóságuk esetén, akasztófát ígért. Egyes fővárosi napilapok voltak itt a hangadók. Egy közülök minden nap avval lepte meg

a világot, hogy vezéreikbe mindegy-egy politikusunkat falta föl. Beesületet, tisztességet evett. „X. Y., a hazaáruló gazember“ még enyhébb kifejezései közé tartozott. És gyakorolta ezt a revolverzést olyan diplomatikával szemben, akire politikai ellenfelei is a legnagyobb tisztelettel tekintettek s akit az egész művelt világ is előnyösen ismert.

A szabad szólásnak ez az eldurvulása meg is hozta gyümölesét. A sajtónak ez a része elvesztette befolyását, mellyel addig „közvéleményt“ csinált, de lejáratta azoknak a kriminális kifejezéseknek tekintélyét is. Értelmük azután a semmivel lett azonos. Szóval, a politikai gorbhaságok szótára kimerült s nem volt többé kifejezés, amit a pártok komolyan vettek volna.

Abban a talajban, melyben a politikai orgyilkos, bérenc, hazaáruló stb. efféle titulusok fölbujánzóttak, megnőtt az „ordító magyar“ is.

Ennek jelentőségével tisztában vagyunk, azokat a magyarokat értik alatta, akik minden produktív munkára képtelenségük mellett csupán a hangzatos frázisok ügyes kezelése útján keresnek érvényesülést, sőt talán vezetőszerpelt is követelnek ott, ahol korlátoltságuk még a kövételre sem képesíti őket. Tenni semmi jót, csak beszélni s azt is csak rossz szavakkal. Szóval, sokat foglal magában: együgyűséget, képtelenséget, tehetetlenséget és mindenekfölött rosszakaratot. S mert rövid két szóval mindez könnyen kifejezhető, nagyon hálás titulussá bizonyult be minden alkalommal, valahányszor egy-egy föltűnő, de kellemetlen leleplezés merült föl. Hálásnak bizonyult azokkal szemben, akik egy-egy

föltűnő lépést akár a közügy érdekében, tehát teljesen önzetlenül, akár pedig tényleg rosszindulatú indokból tették. S emellett különösen alkalmas és könnyen kezelhető. Alkalmas az illető egyén politikai megbízhatóságának, tudásának s céljai tisztességének lerontására s ebben az alakjában — sajnos — sokszor érveket is pótol.

És nézzük, kiket illetnek leg-sűrűbben ezzel a gyilkoló szóval? Ahol a magyar szellemnek, érzésnek legsajátosabban kell megnyilvánulnia, illetőleg, ahol ez a szellem és érzés a vele szemben levőtől leginkább elüt s így legjobban kéri, ahol tehát a mozgalom magyaros jellege leg-szembeszökőbb: a nemzetiségi aspirációkat ellenőrző, figyelemmel kísérő s az egyes fölmerült eseteket boncolgató elemeket éri legtöbbször a vád, hogy ordítanak. A dolognak az az éles ellentét, mely itten a pártok fölfogása, érzése, gondolkodása között fönnáll, némi halvány magyarázatot nyújthat talán, de ha annak jogosultságáról kezdenék el beszélni, azt hisszük, hogy azt menteni már semmivel sem lehet.

Nem kutatjuk és nem vitatjuk, hogy lehetnek-e egyének, akik a nemzetiségi mozgalmakkal szemben táplált, akár természetes, akár mesterkélt ellenszenvüket tökéletesen iparkodnának, akiknek e téren való munkálkodásuk mindamelllett a szájas-kodásban kerülne ki, de tény, hogy vannak számosak, akiket lelkiismeretükön kívül éppen exponált helyzetük, a nemzetiségi közélet történet beekletésük bizonyos figyelemre, örkődésre, ellenőrzésre kötelez, még pedig azon egyszerű oknál fogva, mert nemzetiségek tényleg, valósággal és elvitatathatatlannal léteznek s mert ezek-

Lang M. és Fia

férfi- és női divatruháza

Túrócszentmárton

☞ Rendkívül kedvező bevásárlási alkalom! ☜

☞ A nyári szezonból visszamaradt szalma- és nemezkalapok, férfingek, nap- és esőernyők, szőnyegek és menyasszonyi kelengyék tetemesen leszállított árak mellett augusztus 15-éig kaphatók!

nek hasonlóan valamelyes törekvéseik is vannak.

Ezek bővebb magyarázatába nem bocsátkozunk, jellemzésül is csak annyit említünk föl, hogy az az áramlat, melynek medrében a törvény oly strűn kénytelen tisztogatásokat rendezni, még sem lehet annyira csendes és ártatlan, hogy azt némi figyelemre méltatni ne kelljen. Ez az örökös tehát, ha kötelességről beszélni nem akarunk, legalább is jogosult.

Ezt tesszük mi s ezt teszik sokan mások is velünk, akik még, hála a magyarok istenének, így gondolkoznak. Már pedig aki magyar és itt van, itt lát, hall, és észlel, gondolkodik és ítélni képes, más véleményen, mint mi, nem lehet.

Távolról minden tárgy kisebbnek látszik. Hogy ezeket a dolgokat is lekicsinylik sokan, akik az eseményeket messziről vizsgálják, még értenők. De nem tudjuk megérteni azt, hogy vannak magyarok, akik ezt a mértéket nem tartják be viszont éppen a magyarság tevékenységének megítélésében; s amíg a nemzetiségi bajokat kicsinyeseknek, addig a magyarság ellenakcióját tuloztnak minősítik.

Pedig ha egyforma szeművel néznék a jelenségeket, meggyőződnenék róla, hogy itt a már értelmezett ordító magyarokról beszélni nem igen lehet. Hangos magyarok lehetnek talán, de ezek is csak azért beszélnek hangosabban, hogy a távollevők is értsék meg őket.

Elkészt Válasz egy úlmodónak.

Aki lapokat olvas, az bizonyára meggyőződhetett arról, hogy hazánk a hangzatos frázisok eldorádoja. A közönség kíváncsián várja és adja tovább a szenációs újdonságokat minden további megfontolás nélkül.

Nem esoda, hogy ily módon, különösen hazánk szép felső vidékén sok furcsa dolgot követnek el csupa érdekláhszatóból; a nemzetiségi zsbiváson pedig sok hamis portékát adtak el a szent „hazafiság“ cégére alatt. De olyan eset alig fordult még elő, hogy valaki a rosszakaraton kívül tudatlanságát is akarta volna értékesíteni.

Váratlanul és későn tudtam meg, hogy Turóczban egy névtelen „hazaffy“ ezt is megpróbálta. Még pedig az én egyéni jellem sértegetésével azt akarván elérni, hogy én valamely pajtásának kedvéért mndjak le az egyházkerületi felügyelőségről.

Ehből azt látom, hogy lutheránus „hittorokonnal“ van dolgom, aki naponta egy-egy „panszlávval“ szokta énségét csillapítani. Most az én alföldi husomra fáj a foga, nem gondolván meg, hogy vén esontjaim talán a torkán fognak megakadni. Egyszerűen megtesz „panszlávnak“, rossz hazafinak, mert

nagyfontosságú nemzetiségi tanulmányai folytán sikerült *feldednie*, hogy az én nevem ott áll a szomorú véget ért „Matica“ tagjai között. Borzasztó ez. Halljad lutheránus Izráél, kejj fel és kergesd el és öld meg ellenségedet!...

Azonban ne tréfáljunk. Vegyük a dolgot komolyan — ha lehet.

Önévdelem helyett el fogok beszélni egy kis tanulságos történetet. Kérem az igen tisztelt olvasónak szíves figyelmét. Kezdem az alkotmány visszaállításának korával, melynek örömről és testvériról jeleneteiről ma már kevés embernek van személyes tapasztalása. De azt mindenki tudja, hogy I. Andrassy Gyula miniszteriumát az egész ország, de különösen a felvidék, nyelv- és valláskülönbőség nélkül örömmel üdvözölte. Felszabadult a sajtó, új szervezettel a közigazgatás, hazafiak vették kezükbe a kormányzást; új meg új irodalmi vállalatok és társulatok keletkeztek. Közttük a „Magyar történelmi társaság“ is, melynek első elnöke *Horváth Mihály* történetíró püspök és első titkárja a ma is méltán ünnepezt *Thaly Kálmán*, akkor még fiatal történetész, ma pedig a magyar történelmi társulatnál elnöktársam.

Azon időben alakult meg Turóczban egy tót irodalmi társaság, a *Matica*, melynek alapszabályait a hazafias kormány minden haborozás nélkül megerősítette; mert tagjai között az akkor szerepelt magyar hazafiak számos jelesei foglaltak helyet. Többek között a lutheránusok egyetemes felügyelője: Zsedényi Ede is. Első alapító tagja pedig maga Öfelső, a király volt.

Megjegyzem, hogy akkor még nem voltak notórius „panszlávok“, csak tótok, mivel nem voltak „ordító“ hazafiak sem, csak magyarok.

A *Matica* eleinte jól indult. Íróinak legnagyobb része a hazai történelemmel foglalkozott. Későbbben egyesek belekevertek a nemzetiségi érdekét és feszegetni kezdték a „Bjele Uhorsko“ határait. Ez méltó föltűnést okozott. Ekkor e sorok írója, mint a történetlen tanára, érintkezésbe lépett a magyar tört. társulat érdemes elnökével és jeles titkárjával. Ezek egyhangulag azt jelentették ki, hogy a tót történészek újabb dolgozatait figyelemmel kell kísérni és a „Századok“-ban ismertetni, esetleg megcáfolni.

Erre a munkára azonban tótl tudó magyar historikusra volt szükség, aki az illető tót cikkeket és történelmi okmányokat megérti és megbírálja. Azt pedig a magyar tört. társaság említt elnöke és titkárja rám bizták. Minthogy a *Matica* tagjai között csak egyetlen ismerősöm volt, *Koren István* jeles tanártársam (Petőfinek aszódi mestere, akiről a költő mindig nagy elismeréssel és szeretettel szólt), ezt kértem fel. *irasson be a Matica* tagjai közé, hogy *megkaphassam annak kiadványait*. Ez meg is történt. Hogy tisztán tudományos érdekről volt szó, azt még a nevezte hamisított esch-tót levelek *tartalma* is bizonyítja.

Hogy miként teljesítettem elvállalt feladatomat, arról minden becsületese érzelmű magyar ember meggyőződhetik, aki a „Századok“-ban „Tót történelmi szemle“ cím alatt éveken át megjelent közleményeimet megolvassa.¹⁾

¹⁾ L. a „Századok“ 1869. évfolyamát 399–403. lapjait; továbbá 1870. évi 860., 1872. évi 39–46., 1873. évi 338–343., 1874. évi 340–344. lapjait és ha tetszik, a többi évfolyamait is. Hogy minő szel-

Hogy a névtelen turóczy *bujkáló hős* magyar történelemmel — sem a régivel, sem az újjal — komolyan nem foglalkozik, azt parlagi észjárása is bizonyítja. Ő nem a *tettek*et vizsgálja, melyek nyilvánosak, hanem a *veséket* és sziveket, melyek titkosak. A turóczy „nemes“ nem ír, nem olvas — csak ítélt holtak és élelvek felett.

Úgy látszik, hogy az ő turóczy nemesi lelke egészen elborul azon „gonoszság“ felett, hogy Árpád hazájában akadtak erkölcsi és kulturális testületek, melyek engem tagul, sőt elnökül is megválasztottak. A *Matica* helyébe alakult hazafias tót közművelődési egyesület, az országos magyar közművelődési szövetség, a magyar tudományos társaság, a magyar történelmi, régészeti, földrajzi, természettudományi, ipari és művészeti társulatok, a tudományos akadémia, a Luther társaság, a protestáns magyar társaság, a békési esperesség és a bánya egyházkerület stb. stb. — ezek mind hazafiatlanok, vakok és szerencsétlenek, mert bizalmat tanúsítottak az én szerény tevékenységem iránt. Azok az államférfiak és miniszterek, akik az én szolgálatomat igénybe vették, egytől-egyig hazaáruló tökfők a turóczy névtelen hazaffy előtt, amiért eltörték, hogy Zsilinszky az ő szemük láttára és helyesléstükkel megszállt *igazságos lenni* a hazában levő nemzetiségek iránt.

A turóczy „névtelen nemes“ nem veszi észre, hogy szűk látókörében még azoknak is *rosszat tesz*, akiket dicsér! Ugyan kérem, minek bántja *dicséreteivel* azt a szegény alispánt és löszolgabíró? Nem fél attól, hogy én belemarkolok a *Matica* újabb okmányaiba és kihuzok bizonyos elszámlásokat, — és bizonyos közigazgatási belügyminiszteri feyelmi dolgokat? Nem fél attól, hogy ezeknek a dicsőített uraknak az egyházi téren szerzett érdemeit, ha kell, nyilvánosan fogom szelölötni a nagyközönség előtt? Az egyházi adó nemfizetésének erényeit, a hithagyással való fenyegetés emlékiratait, az esperességi ideiglenes felügyeléstől való elmozdítás igaz indokait stb. stb.

Hiszen csak ne láttam volna oly közelről és oly alaposan azokat az ugynevezett „hazafias“ érdemeket, például az egykori turóczyzentrátoni „magyar *daloskór*“ alakításának komédiáját — és a „magyar szini *mikédvelők*“ játékainak sikereit, mellyel a névtelen róka oly pazarul halmozza el a turóczy magyarság ugynevezett „fentartóit“.

De az én közéleti pályámnak különböző szakaszaiban szerzett bő tapasztalataim és hamisítatlan adataim más képet mutatnak.

Most a dolog lényegére, vagyis a hazai nemzetiségi nagy kérdésre vonatkozó nézetimről kívánom e becses lap olvasóit tájékoztatni. Hogy az *erőszakoskodás* mit idéz elő, azt mutatja a horvátok harca. Az én régi meggyőződésem, mely újabban csak erősödött, olvasható azon történelmi tanulmányaimban, melyeket részní a legnagyobb magyarról, *gróf Széchenyi Istvánról*, részní *báró Wesseleányi Miklósról* és *báró Eötvös Józsefről* írtam. Ezeknek szabadelvű, tiszta, humanus olveit alkalmaztam és kívántam érvényesíteni a

lomben írtam, csak ezeket a szavakat idézem: „Vajha a tót írót már egyszer föl bírának emelkedni a nemzetiségi elfogultság és gyűlölet köréből, — és a meddő versengés helyett *nemes versenyre* kelének a magyar történetírókkal az *igazság keresésében* és a *közös haza szeretetében*. (V. ö. 1872-ki cikk.)

közélet terén elfoglalt állásaimban. Ezek ellen sem barátaim, sem ellenségeim, sem feljebbvalóim soha kifogást nem tettek. Pedig a sovínizmusáról ismert báró Bánffy miniszterelnöknek éppen a turózi névtelen hősök adtak alkalmat arra, hogy felettem, illetve *elveim* felett, pálcát törjön. S mi lett az eredmény? Az, hogy a ravasz és lelkiismeretlenség felett az illető belügyminiszeri ügyosztály hahotában tört ki. Minden elbizakodás nélkül mondhatom, hogy a felvidék *szájhösei*-nek üzemleit alig ismeri valaki alaposabban, mint én, aki tíz éven át ezer és ezer nemzetiségi ügydarabot intéztem el. De ezen tapasztalatok csak arra szolgáltak, hogy azokat a főispánokat és alsóbbrendű világi tisztviselőket, azokat a papokat és tanítókat, kik *igaz* hívei voltak a magyar hazának és a magyar kulturának, akik *nem szájukkal*, hanem cselekedeteikkel tüntették ki hazafiságukat, annál jobban tiszteljem és becsültem.

Dixi et salvavi animam meam.

Zsilvinsky Mihály.

Viszonzválasz.

A levelek megjelentetésének genezisével, melyet tisztán szenzációhajászatnak kegyeskedik minősíteni, röviden fogok végezni. Tárnyilagosan, minden harag nélkül tárom fel a nyilvánosság előtt amaz indító okokat, melyek azok közzétételére *kényszerítették*.

Alig másfél hónappal ezelőtt történt, hogy a turóczzsentsmártoni egyház lelkesze, Skrovina Ottó ur, ki már számtalanszor tanujelít adta a magyarság iránt érzett gyűlöletének, a magyar Hymnusnak az evangélikus iskolában leendő kifüggesztését csakis a kir. tanfelügyelőség érélyes fellépése után engedte meg. Mondhatnám, hogy erőszakkal érttek el azt, hogy ez a magasztos és szép fohász, a magyarság legszebb és legszentebb imádsága, bekerüljön azon iskolák falai közé, melynek a tisztelendő ur ezidőszent elnöke.

Rövid idők múltán a turózi esperességi kerület közgyűlése is magévá tette Skrovina ur álláspontját és elhatározta, hogy oly értelemben ír fel a kerülethez, hogy annak nagytiszteletű elnöksége hasson oda, hogy a magyar Hymnusnak kifüggesztésére vonatkozó miniszteri rendelet — mint törvénytelen — vonassék vissza.

Értéstülésem szerint ez a határozat dióhéjba szorított substratuma.

Van-e magyar szív, melynek érzéseit e két egymással kapcsolatos szomorú tény lázas indulatba ne hozta volna? Van-e egyetlen igaz magyar arc, melyre legszentebb imádságunk ily mély megaláztatása a szégyen és harag pirját ne festette volna? Hát annyira jutottunk már, hogy Kőlesey magasztos Hymnusa, mint valami ragályt terjesztő nyavalya, kitiltatik onnét, hol a hazaszeretnek beoltása a kicsinyek szívébe legelső és legszentebb kötelesség?

Szégyenkezés nélkül beismerem,

hogy én is azok közé a két f-fel gunyolt hazafiak közé tartozom, kinek e vakmerőség arcába kergette a vért. Keserűséggel megtelt lélekkel kerestem, miből merithetett a lelkes és az esperességi kerület közgyűlése erőt e merénylethez? Kerestem, mi lehet az oka annak, hogy éppen annak az egyháznak néhány lelkesze tör engesztelhetetlen gyűlölettel a legszentebb magyar érdek ellen, mely évszázadokon át annyi vért áldozott a szabadelvű eszmék s ezzel egyetemben a magyar szabadság diadaláért? Kerestem, mi lehet az oka annak, hogy egy idő óta a bánakerület néhány lelkesze felujtani igyekszik a negyvenes évek erőgyengítő viszályait?

Mindez éppen abban az időben történt, midőn a feloszlott Slovenská Matica történetének vázlatos megírásába fogtam, hogy a legujabb időben lábba kapott, bel- és külföldön forgalomba hozott rágalmakkal szemben feltárjam a feloszlítás igaz okait.

Annak levéltárában kutatva, jutott kezeimbe a kérdéses két levél, melyeket az irodalmi egyesület volt ügyvezető elnökéhez, Paulinyi Tóth Vilmoshoz írni méltóztatott.

Ezek a levelek, bevallom őszintén, valószínűsítették előttem azokat a széles körben elterjedt híreket, hogy Nagyméltóságod politikai felfogása bizonyos határig a nemzetiségi irányzatnak kedvez s megerősítették bennem azt a feltevést, hogy ezek az urak, Nagyméltóságod szíves hajlandóságában elbizakodva, merészkednek azokra a tettekre, melyek az egyház fényes multjára annyira elszomorító árnyékokat vetnek.

Es ha valaki, ki az akkori nemzetiségi viszonyokkal ismerős, Koreny ajánló levelében foglalt eme kitételek, „szolgálatot gondolt tenni nemzetünknek“ (t. i. az 50 forintos adományal), „hogy ezt a tiszteltemlő szímvallást“ olvasása után más meggyőződésre jut, akkor szívesen viselem azokat a reám pazarolt epitetonokat, melyek a tárgyilagosságot, nagy történetíró stílusát egyébként eléktelenítik.

Tudtam, hogy a levelek közlése visszhangot fog kelteni s el voltam rá készülve, hogy a meginduló vita végös hatásában csak üdvös lehet az egyházkerület kormányzására. Ezért tettem. Ez a levelek közlésének genezise. Semmi egyéb.

További válaszomban Nagyméltóságod gondolatmenetét fogom követni s amennyire szememre hányt tudatlanságomtól kitelik, igyekszem az egy álmódnak írt választát kellőleg értékelni.

Mindenekelőtt ki kell ábrándítanom abból a feltevésből, hogy hitsorosával van dolga; mert hála istennek, azok közé tartozom, kiknek vallásbeli nézetei felülemelkednek a felekezeti-ségek határain s így kénytelen-kelletlen elesik az a vád is, hogy valamely pájtásomat akarnám beültetni az

egyházkerületi felügyelőség díszes székébe. Istenemre, ez nem volt célom!

Pánszlávokat sem szoktam reggelizni, mert ez a szó — bocsnát e hihetetlen kifejezésért — az én szótáramból teljesen hiányzik, mert ezidőszent Magyarországon még csak nemzetiségeket ismerek, de pánszlávokat nem! Az alföldi csontok is nyugodtak lehetnek tehát, bár bevallom, ha hazám és nemzetem érdekei úgy kívánák, az acéla is beleharapnék, anélkül, hogy állkapám belső felszerelését a nyilván bekövetkező romlástól félténem.

De hagyjuk a trefás pózokat, térjünk át a kérdés komolyabb részére.

Az oly szépen megfestett testvéresülés jelenetének két nagy hibája van. Kifejejtette belőle az extrém elemek disszonans hangját, mely a nagykormány engedékenységgel szemben épp oly elégedetlen volt akkor is, mint a későbbi kormányok minden ténykedésével szemben. A második nagy hibája pedig az, hogy a kiváló történész két ténybeli tévedésbe esett, mit az egyszerű, tudatlan hazaffy szíves készséggel ezennel helyreigazít. Tartozom ezzel I. Andrássy Gyula felejthetetlen emlékének, de tartozom ezzel a történeti igazságnak is.

A Slovenska Matica megalapítása iránti mozgalmak ugyanis nem Andrássy idejében, hanem már 1861-ben, jobban mondvá már az ötvenes években indultak meg s hosszú és tanulságos vajadás után alapszabályai a Schmerling kormány, illetve az akkor budai helytartóság által 1862-ben hagyottak jóvá s így Andrássynak alig volt alkalmá habozni, hogy emez irodalmi társaság alapszabályait megerősítse-e, vagy sem.¹⁾

De helyre kell igazítanom azon tévedést is, hogy Ő Felsége a király alapító tagja lett volna ennek a társaságnak, mert a tény csak az, hogy a társaság céljaira a Felség 1000 forintot adományozott, minden egyéb cél megjelölése nélkül.²⁾

Tagadhatatlan, hogy az alapításkor néhány magyar is kénytelen-kelletlen tagja volt e társaságnak, de a vezetőség, a társaság elítje azokból a kiváló hazafiakból került ki, kik zászlóhordozói valának a Hurban-féle lázadásnak, szóvivői, lelkei a testvérharca való bujtogatásnak.³⁾

Szerény véleményem szerint ezek többek voltak valamivel a „csak tótok“-nál.

De kérdem, kik azok az „ordító magyarok“? Mert ha ezek alatt azokat

¹⁾ Lepotis Maticie Slovenskej: císló I. 3. és 4. lap.

²⁾ Ő cs. és apost. kir. Felsége a „Matica Slovenska“ című irodalmi együletnek ajándékképpen egyezer (1000) forintot legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. Miről is Nagyságodat, mint ezen egyület elnökét öröndetes tudomásul és az együleti közlés végett előlégenes értesíteni kívántam. Budán, augusztus 2-án 1863. Gróf Pálffy Móríc, m. p.

³⁾ Franciscus János, Daxner István, Hodzsa Miloslav, Hurbán Miloslav dr., Csulen Márton, Jeszenszky János stb.

kegyeskedik érteni, akik e szent ország egységeért aggódva, figyelemmel kísérik a nemzetiségek mozgalmait s töltik telhetőleg elhatárolni igyekszenek e széthúzó törekvések hatásait, akkor ellenkezőleg az „*elnéző magyarok*“ politikai felfogásával, szíves készséggel vallom és valljuk magunkat „*ordító magyaroknak*“.

Hogy mindjárt kezdetben mikép indult a Matica, hogy működésének minden fázisát mi jellemezte, ennek a kérdésnek fejtegetése nem tartozhatik ide. Csak annyit jegyzek meg, hogy annak ténykedését mindjárt kezdetben oly szellem uralta, mely ha idejekorán el nem fojtatik, ennek az országnak végső romlását idézhette volna elő.

Egyébként azt a nagy áldozatkészséget, melyet a Matica tagjai közé történt belépése által a magyar nemzeti érdekek megvédésének hozott, azt hiszem, mindenki odaadó tisztelettel honorálja, csak az a hiba, hogy a hamisaknak deklarált levelek tanúsága szerint túl méltóztatott menni a belépés feltételeinek határain, mert amellet, hogy egyrészt védett, *másrészt tudományos támogatását ígérte, sőt adta is* annak az intézménynek, melynek ebben az időben már határozott nemzetiségi irányzata közismert volt.

S miután az én egyszerű, parlagi logikám sincs a talpához nőve, éppen a levelekben közölt tények, a levelek külső formái, tehát éppen a tettek érelték meg bennem azt a gondolatot, hogy nagyméltóságod politikai nézetei — absit iniuria verbo — a nemzetiségi kérdést illetőleg az általános magyaros felfogástól eltérők.

Ad hoc hamisított levelek! Különös, hogy ezeknek a leveleknek szerzőségét meg méltóztatik tagadni, de belőlük meríthető előnyeivel mégis védekezni kegyeskedik. Megtagadja a szerzőséget, mert bizonyosan nem helyesli a levelekben megnyilatkozó hangot s azt a szoros kapcsolatot, melyet egykor ezen intézettel fenartott.

De hát ki a hamisító? Ezzel a válaszal adós tetszett maradni. Paulinyi Tóth Vilmos-e, kinek kiváló egyéni karaktere közismert? Ki előtt még politikai ellenfelei is meghajtották tiszteletük zászlaját? Vagy én, ki nemcsak cseh-tótl, de még a nép egyszerű nyelvén is csak keveset tudok?

Mig ez a kérdés nem tisztázódik, addik a bujkálás vádjá nem engem illet. Különben a levelek valódiságának bizonyítására közreadom a rájuk irt választ is.

59.

1873.

Mich. Žilinskemu
dotyěne slov. rukopisov

Szarvas.

„Századok“ r. 1873. v. s III.
sošite prinášajú odpis jedneho slov.

obežnika v maďarskom preklade; pripomínajú, že *ráčite mať i viac podobných odpisov starých slovenských listín*. Známo je. V. Bl., že Mat. Slov. podobne sberá staré slov. plsemnosti: a preto účtíve Vás prosím, že by ste si nezaťažovali tamtie a podobné odpisy star. slov. listín Matici Slov. Dopolat s udaním ovšem na konci každej, vždy na druhom papieru písanej listiny. Kde sa pôvodina nachodí. Pri vyslyšaní tejto prosby, ráčte spolu udať: jaký asi honorár ráčite za také odpisy žiadať?

V tej nádeji, že tuto moju žiadosť odvrhnu neráčite, som s úctou

24/4. 1873.

Pauliny.

A turóczy nemes, amint a tények igazolják, igenis szokott olvasni és csak az olvasás után ítél. Bár gyakran jobb volna, ha nem olvasna. Lelke nem borul el mások kiválóságának elismerése felett s nem bántja az irigység, ha nagy talentumok az őket méltán megillető polcra helyeztetnek. A turóczy nemes tud méltányolni is és felindulásában is higgadt és tárgyilagos marad, még azon esetben is, ha másrésztől ugyanezt nem tapasztalja.

Sem én, sem azok, kiknek védői tisztjét rám kegyeskedtet ruházni, az istenen kívül nem féltünk senkitől. *Ezt az önbizalmat lelkiismeretünk tisztaságából merítjük*. Ez a mi büszkeségünk. Különbem sem az a *szegény alispán*, sem a *főszolgabíró* nem azok az egyéniségek, — kik e vitába méltatlanul belekeverve bár, — a belemarkolandó, előhuzandó fenyegetésektől megijednének. Egyéni jellemük intakságának tudata az a biztos vértzet, mely megvédi őket minden kívülről jövő, meg nem érdemelt támadástól. Védőre nincs szükségük. Viri sunt a capite usque ad calcem.

Egyébként úgy az alispánra, mint a főszolgabíróra rátolt vádakra megfelelőem már az „igen beavatottnak“, aki egy felette fontos kérdésre ezideig adósom maradt.

Egyet különösnek tartok. És ez az, hogy azok az emberek, azok a magyar tisztviselők, a magyar politikának azok az exponensei, kiknek minden gondolata, szívük minden dobbanása a haza legmagasztosabb érdekeinek szolgálatában áll, egyforma elbánásban részesülnek a nemzetiségi urak és Nagyméltóságod részéről. Amazok részéről meg tudom érteni. Ő bennük látjuk ugyanis széthúzó törekvéseik hullámtörőit. De Nagyméltóságod részéről valóban érthetetlen. Davus sum, non Oedipus.

A turóczy magyarság kulturális törekvéseinek oly foku lekicsinylése pedig, mint aminőben azt válaszában részesíti, valóban nem méltó a magyar kultúra egykori öréhez.

Mindaz, mit ez a magára hagyott, csekély számú magyarság a nemzeti

kultúra terjesztése érdekében tesz, legyen az bár méreteiben kicsiny és szegényes — bizonyára becses és nagyértékű, mert forrásuk a nagy magyar eszmékért lelkesülő szivekből fakad. Ezt tudjuk és érezzük mi! És eme felfogásunkon a különben érthetetlen lekicsinylés nem változtat.

Ugy látszik egyébként, ezek a mellékes kitérések csak arra jók, hogy a közfigyelem *ab love principium* eltereltessek.

A Válaszban foglalt egy állításra akarok még csak kiterjeszkedni. Visszaautasítom azt a vádat, hogy a turóczy névtelen hősök Bánffy Dezső bárónak alkalmat szolgáltattak volna arra, hogy politikai nézetei felett pálcát törjön. A turóczyiak nyitlan, felemelt sisakkal tesznek mindent. *Nem ismerik még a kérdőíves rendszert sem*. Tetteikért nincs mit szégyenkezni. Az egész Bánffy-ügy merő fantázia! Akik Nagyméltóságod másképp informáltak, *hamisan informáltak*. Erre tanúságot tehet Bánffy Dezső báró, kit ismerünk annyira gavallérnak, hogy a tiszta valóságot senki kedvéért sem fogja letagadni.

Elmondtam, amit elmondandónak véltem. Nem tehettem másként!

(+))

Seleplezések az amerikai tótok viszonyairól.

Irtá: Egy amerikai magyar.

II. közlemény.

(Az amerikai tótok szervezése. — Az egyletek működése. — Gyűjtések. — Hová lettek a pénzek? — Az izgatások. — Az egymásközi harok. — Veszedelemek.)

A megelőző számban elmondottak után rátérek írásom második céljára. Meg akarom világítani az amerikai tótok mozgalmait. Rá akarok mutatni az itteni tótságnak régi hazájuk iránti érzett érzelmeire, ki akarom iratni azt a hatást, melyet az itteni tót mozgalmak a hazai tótságra gyakorolnak. Tagadhatatlan dolog, hogy az Amerikába vándorlott tótság ma már oly tényező, melyet otthon teljesen negligálni nem szabad, sőt talán lehetetlen is. Az amerikai tótság betegséglejző egyleteik révén kitűnően van szervezve. Ezen egyletek tagjainak száma a 100—120 ezeret jóval meghaladja. A *Jednota* 32 ezer, a *Národný Slovenský Spolok* 28 ezeret, a *Sojedinenie* 24 ezer, a *Pensilvanska Jednota* 10 ezer, az *Ev. Jednota*: 9 ezer, a *Sokol* 8 ezer tagot számlál, melyhez még több apróbb-cseprőbb egylet tagjai is számbaveendők.

Ezek mindegyikének hivatalos lapja van s tekintet nélkül arra, hogy tud-e valamely tag olvasni vagy nem, a közlönyre előfizetni köteles, mert az egyleti díjjal együtt a hivatalos lap ára is beszédetik.

Mi sem természetesebb, mint hogy ezen lapok mindegyike a gyűlölet

tűztét okádjá mindarra, ami magyar. Az egyletek hibája és nagy hátránya csak az, hogy közülök egyetlen-egy sincs reális alapra fektetve, s mind-egyike épp úgy csalja, nyuzza a szegény munkás tót népet, mint a már eléggé jellemzett *Národný Slovenský Spolok*, és így mindegyike a bomlás elkerülhetetlen csiráit hordja magában.

Ezen egyletek egymástól minden tekintetben függetlenek, sőt igen sok tekintetben konkurrens vállalatok. Ami náluk közös, s amiben egyetlen-értőleg járnak el, az a magyarság elleni gyűlöletstízítás, a magyar nemzetre és ennek legjobbjainak aljas és képtelen gyalázása.

Ez az egyetlen közös érzés, ez a közös feladat tette letővé 1907. évben a *Slovenska Liga* megalakulását. Épp azért, aki azt állítja, hogy az amerikai tótság tömörülése nem sikerült, az nagy csobaságot mond; mert nyilván nem hallott semmit a Slov. Ligáról, s nem ismeri ennek alapszabályait, szervezetét, eddigi működését, tevékenységét és e tevékenységet irányító érzelmeit.

Csak ennek alapos és gondos tanulmányozása után értheti meg a halandó azt, hogy miért képes a legutolsó bányamunkás is 35—40 dollárt adni a csernovaiak részére, csak akkor tudja meg, hogy lehet összehozni 200 dollárt is egyetlen mise alkalmával különböző *nemzeti* célokra, csak úgy tudja megérteni azt a halatlan áldozatkésztséget, hogy a *Národný Slovenský Spolok* a munkások véres verejtékén összegyűlt garasából miképp volt képes 2000 dollárt haza küldeni a Csernován árván maradt gyermekek részére, akkor, midőn az itteni majdnem azzal egyidejűleg történt három bányaszerencsétlenségnél legkevesebb 250 tót asszony lett özvegygyé és 750 gyermek árvává.

Nem tudom, tudják-e mindazt otthon, hogy mily összegek gyűjtettek össze itt a csernovaiak részére? Ezen a pénzen a fél Csernovát meg lehetne vásárolni mindenestől! Az azonban más kérdés, hogy ezek az összekoldult summák tényleg át is adattak-e? Ezt jó lesz megkérdezni *Ronnanek* urtól, a *Slovak v Amerike*-től, a jednotától, a Rózsahegy népbanktól és a többi hazai tót bankoktól.

Csak az idők jeleként említem meg a következő tanulság esetet: Amerikában, mint már fentebb is említettem, három borzasztó bányaszerencsétlenség hozta remegésbe a sziveket (Huc Pa, Monogha Wva, Jakobs Crech Pa). Ekkor a tót lapok nem voltak képesek többet összehozni a szerencsétlenek segélyezésére 2500 dollárnál, midőn a magyar lapok 11000 dollárt gyűjtöttek, jóllehet, az elszerencsétlenülülteknek *kétharmad része* tót nyelvű hazánkfia volt.

Mi ennek az oka? Azt hiszem, nem nehéz kitalálni. Egyszerűen azért, mert a népbolondítók ebből a pénzből

semmit el nem sinkofálhatnak, s így a gyűjtésben meg sem erőltetik magukat.

Saját önző céljaik szolgálatára gyűjteni, az már más! A Slov. Liga 9 hónapi fennállása óta 13000 dolláros önkéntes gyűjtést mutat ki Ezt és azt a körülményt, hogy meg *Szt. Antall* is saját céljaik támogatására használták fel, bizonyosan nem tudják Magyarországon.

Mi tűnik ki ezekből az egyszerű és itt elmondott tényekből? Az, hogy az amerikai tótságban, lelketlen bitangok izgatásai folytán, a magyarság és az egységes magyar haza elleni gyűlölet még a saját fájának szereteténél is jobban ki van fejlődve.

A méregkeverők annyira jutottak már aljas munkájukban, hogy itt már agitálniok sem szükséges, a nép már maga agitál az *önálló, független Slovenskóért*.

Ez az itteni agitáció eredménye. Se több, se kevesebb. Ide jutottunk már. Az itteni gaz kolompások teljesen urai a helyzetnek, s a népet ezektől a bontó eszméktől visszatarítani nem lehet. A józannabb, mérsékelt elem teljesen leszorult a küzdőtérrel. A jóságos tót nép aljas módon zsebelő politikai demagógok kezébe került.

Ami itt nem sikerül, meg kell próbálni otthon. Az egységes nemzeti állami eszmével győzni vagy halni kell. El kell tiporni minden mozgalmat, mely mindennapi imádságunk eme magasztos pontja ellen fejet emel.

Meg kell jegyezmem, hogy nagy tévedésben volna mindenki, aki azt gondolná, hogy a fentebb vázolt eszmék csak a nyugati vármegyékből kivándorlottak lelkebe fészkeltek be magukat. Dehogy. Oriási tévedés! Tapasztalataim alapján állítom, hogy Libtő, Sáros és Zemplén tótsága épp oly rabja ezeknek az eszméknek, mint akár a trencsényi, turóci, pozsonyi, vagy a nyitrai tót. Sőt éppen Sáros és Zemplénből kerülnek ki a tót eszmék legvéresebb szája hirdetői. Állításom igaz és helyes voltáról nonsokára meggyőződnek odahaza is.

Ezzel befejezem irásomat, nem azért, mintha tárgyamat teljesen kimerítettem volna, hanem azért, hogy jövő cikkeimben adataimat más irányba csoportosítva, meggyőzőleg hathassak az otthoniakra, hol eddig az amerikai tót kérdés veszedelmével vajmi keveset törődtek.

H I R E K.

Áthelyezés. A földmíveléstügyi m. kir. miniszter *Erdődi* György m. kir. állami erdőmestert a beszerzebányai erdőgondnoksághoz helyezte át, s a hivatal vezetésével megbizta. Őszinte sajnálattal regisztráljuk e hírt, mert *Erdődi* György majdnem két évtizeden át volt tagja kicsiny társadalmunknak,

melynek minden mozgalmából teljes lélekkel kivette részét. A magyar társadalom egy lelkes tagját, a hivatal pedig egyik legkiválóbb tagját veszti el a távozóban.

Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Urusky* Aranka áthelyezése folytán megüresedett tanítóői állásra *Nagy* Erzsébetet a segesvári polgári iskolánál működő segédtanítónőt nevezte ki.

A tót muzeumi társaság évi rendes gyűlését f. hó 4-én tartja, mely alkalommal a muzeum új épületét is megnyitják.

Nyári mulatság. *Krajcsovics* István ivánkafalvi tanító ma vasárnap délután a dvocezi erdőben nyári mulatságot rendez. Ez alkalommal be fogja mutatni az általa kiképzett gyermekzsálojait is. A rendezendő mulatság egyébként is annyi szórakozást ígér, hogy méltán felhívhatjuk rá olvasóközönségünk figyelmét.

Ebődű tünélet egy emberen. *Kohn* Hugó divéki bérlő egyik juhásza, névszerint *Králik* András, a múlt hó 31-én a gazdasághoz tartozó közeli majorból beállított gazdájához, s arról panaszkodott, hogy két nap óta nagyon rosszul érzi magát. A bérlő a panaszkodó juhászt rögtön átküldte Stubnyafüldőre *Lenesó* János dr. járási orvoshoz, aki alapos vizsgálat és hosszú faggatás után megállapította a veszettség tüneteit. Lapunk zártakor a szerencsétlen beteg, kit a helyzeti kórház egy külön szobájában helyeztek el, még nyugodtan viselkedik, bár állítása szerint fájdalmi és lélekzési nehézségei fokozódtak. Ugy halljuk, hogy az alispán intézkedése folytán felszállítják Budapestre, s meg fognak kísérelni minden lehető a beteg megmentéséért.

Hirtelen halál. *Licsló* György kocsis a folyó hó 28-án fel akarta keresni kezelőorvosát, *Kohut* János doktort, ki nehéz gyomorbajában ezideig is gyógykezeltte. A szerencsétlen ember azonban alighogy a városháza lépesőházába ért, összeesett, s rövid pár pernyi szenvedés után meghalt. Holttestét lakására szállították. A hirtelen elhunyt kocsis négy kis árvagyermek siratja.

A turóczzsentsmártoni vasuti állomás építése a szép idők beáttával serényen folyik. Néhány hét múlva teljesen tető alatt lesz az épület. Az elmúlt héten a miskolczi tüzoltóság több előkelő hivatalnok is megtekintette az építkezést. A szemlénél jelen volt az tüzoltóvezető *Görgey* László is.

Munkásszerencsétlenség. *Büchler* Ármín helybeli fakereskedő munkásai a város tulajdonát képező „Szátránya“ nevű erdőrészen fát döntöttek. Egy hirtelen kelotkezett vihar elől azonban a közelí fabódéba voltak kénytelenek menekülni. A rettenetes szélvész egy a bódéhoz közel álló fenytőt döntött ki s ez a munkások menedékhelyére, a gyengén összerakott bódéra zuhant. A kidőlt fatörzs *Hubina* György munkás ballását összetörte, *Kovácsik* Józsefnek pedig jobb szemén és fillén igen nehéz sérüléseket okozott. *Hubina* Györgyöt a helybeli kórházba szállították be ápolás végett.

Tolvaj cigány. *Doziguzi* Grazioro, a turáni vasuti hid munkavezetője, panaszt tett a szucsányi esendőrősnél, hogy a munkához szükséges kéziszerszámai közül napról-napra elvész valami. A tolvajt kutatni kezdte a csendőrség s az ellopott holmik nagy részét *Facsuna* József kisselemeci cigánynál meg is találta. A tolvajt v csendőrség átadta a helybeli járásbírósnak.

Az alsóturoseki népszövetség. A következő sorok közlésére kértünk fel: az „Alkotmány” című lap egyik utóbbi számában olvastam egy Jánoshegyről keletkezett tudósítást, amely szerint Griger Miklós jánosrétí plébános ur a kereszti. szocialista központ megbízásából Alsóturosek községében július 19-én gyűlést tartott, mely alkalommal azonnal 480 tag vétetett fel a kath. népszövetségbe. Míhthogy e gyűlés szemünk láttára folyt le, jelentem, hogy a gyűlésről szóló tudósítás csak szemfényvesztés és humbug! Legyen szabad az objektív igazság érdekében a jelzett tudósításra némi megjegyzést tenni és a hazafias közönséget figyelmeztetni oly ténykörműlmenyre, melyből az elfogulatlan olvasó látja, miképpen gyártják a buzgó misszionáriusok a most lábrakapott népszövetség tagjait. Alsóturosek 700 lelket számláló község; német lakosai egyszerű, sok tekintetben elmaradt, a földmívelés mellett erdei gazdaságnál és az ezzel összekötött fajpárnál foglalkozó munkások, akik csak a „Christliches Volksblatt”-ból ismerik a világ folyását. Ez tehát megdöntetlen axioma. Most már kérdem: Micsoda mathematikai művelet „segélyével hozta létre a tudósító a 700 lélekből a 480 felnőtt férfit, akik a népszövetségbe ez alkalommal beléptek? Mi szükség van e vidéken ily pártoskodásra e hazafiasan viselkedő németajku honfőntársak közt éppen akkor, midőn az összes hazafiakat a körülmények szoros tömörítésre utalják? Ezzel olyan rossz szolgálatot teszünk a hazának, mely semmi körülmények közt nem menthető.

Állandó raktárt tart eredeti Singer- és valódi Dürkopp fele varrógépekből *Svehla János* jóhirű turóczenzmátroni kárpitos és butorraktáros. — Ugyanitt kaphatók valódi háló és pallisander ebédli butorok is, még pedig meglepő olcsó árban és szolid kiszolgálás mellett. Nevezett raktárra — minden vásárlási kényszer nélkül — bárki által megtekinthető.

Tűzoltótsztek országos közgyűlése.

A magyar tűzoltótsztek országos egyesülete e héten tartotta évi rendes közgyűlést Zólyombrézón. Fő tárgya a belügyminiszter által jóváhagyott új alapszabályok bemutatása s azok szerinti az új tisztikar megválasztása volt. A közgyűlés a tűzrendészet terén szerzett érdemek elismerésül dr. *Óvári Ferenc* orsz. képviselő, az országos tűzoltó szövetség alelnökét, *Allender Henrk* m. kir. főbányatanácsost, a zólyombrézói kir. vasgyár főnökét, *Almády Geza* szeszesüvárosi tanácsnokot és *Szerbovszky Szaniszlót*, a székestővárosi hiv. tűzoltóság főparancsnokát, az egyesület tiszteletbeli tagjává választotta. Az egyesület megválasztotta egyik alelnökü tisztségére *Janicsek Andor*, fővárosi tűzfelügyelőt, főtitkárra *Lukáts Gyula* tűzfelügyelőt, pénztárossá dr. *Marinovich Imre* kir. jogügyi főtanácsost választotta meg és huszonnyolc választmányi helyet is betöltött. A közgyűlést megelőző esztén ismerkedési estély volt, mely alkalommal kapcsolatosan rendezett kabaretelőadás fényesen sikerült. A közgyűlés napján a kir. vasgyári tűzoltóság, az ország első és legnagyobb gyári tűzoltósága gyakorlatokat mutatott be, melyek ritka látványt nyújtottak s az ország minden vidékéről összejött tűzoltótsztek nagy tetszését vívták ki. A gyakorlatok a kitűnően szervezett tűzoltóság ered-

ményes, szakszertü kiképzésnek és vezetésnek adták minden tannjelét. A közgyűlés kiváló sikere pedig az országos tűzoltótszti egyesület székségét és teljes életképességét bizonyította.

Aki naponta frissen érkező, rendkívül izletes gyümölcsöt óhajt vásárolni, annak ajánljuk *Héda B.* helybeli kereskedő üzletét, ahol mindezek, valamint fűszer- és csmege-árúk is, kaphatók.

Kittinő anyagokból készült

olcsó

sirkövek

kaphatók

STEINER LAJOS

árügynökségében

Turóczenzmátrton.

Javítások és elvált sirkőfeliratok kijavíttatnak.

Lévélbéli meghívásra jövők!

KÖZGAZDASÁG.

Az országos olpészkiállítás és kongresszus. Az ország cipésziparosai ez évben, augusztus 15., 16. és 17. napjain a Dunántul vezető városában, Győrött tartják meg a VII. országos kongresszust és vele kapcsolatosan országos cipészkiállítást is rendeznek. A győri előkészítő bizottság nagy tevékenységet kifejtve, minden lehetőt elkövet, hogy a kiállítás, amelyen külön csoportban részt fognak venni a hazai cipőgyárosok is, mivel se maradjon mögötte az eddig rendezett két kiállításnak. Maga Győr, szerencsés fekvésénél fogva, könnyen hozzáférhetővé teszi az idegeneknek is a kiállítás megtekintését. Így Ausztriából egyesek és tiszteletetek is bejelentették már, hogy a kiállítást meg fogják tekinteni. Érdekében áll tehát a hazai cipésziparosoknak, hogy a kiállításon minél számosabban vegyenek részt, mert ez által lehetővé teszik, hogy az ország és az idegen érdeklődők előtt méltó módon bemutatthassák a magyar cipészipar nagyarányú fejlődését. A kiállításon való részvételre június hó végéig még lehet jelentkezni a győri ipartestületnél. A kongresszus legfontosabb tárgya lévén az ipartörvény revíziója, szinte érhető, hogy erre erősen készülnek a cipésziparosok is. A részvételi bejelentések naponta érkeznek az ország minden részéből a győri előkészítő bizottsághoz. A kiállítás fővédnökei Széchenyi Miklós gróf, megyés püspök és zombori Lippai Géza főispán. Győr város, mely az ország második nagy iparosvárosa, ritka vendégszerettel készült fogadni az ott komoly tanácskozásra és képességük bemutatására összegyűlt cipészkiiparosokat.

A liment Capsiel comp., a Horgony-Pain-Expeller igazai, népszertü háziszerté lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, közsvény, eszúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések mindig tájdalomesillapító hatást idéztek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kittinő háziszerté jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsöléskep-

pen az infule.za ellen is és üvegben: á 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona, a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony” védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moskóci Ferencné.

KALOGÉN
BRÁZAY SÖSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ *

Vadon termő, hegyi gyümölcsből készült, legfinomabb zamatu

málnaszörpöt

5 kilós bádogdobozokban 7 koronáért bérmentve szállít **Gazdik János** gyógyszerész Kőrömczbanján.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schieht szarvasszappanával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tisztá és ment minden káros koverektól. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Csak az ily cég-táblával jelzett üzletekben lesznek eredeti SINGER-féle varrógépek elárúsítva!

Figyelem! A máshol vásárolt „Singer varrógép” utánzata csak az eredeti SINGER-féle varrógépnek!

SINGER Co. varrógép r.-t.
Turóczenzmátrton, Fő-utca 138.

Eladó.

Egy Mc.-Carmick „Daisy“ marok-rakó aratógép 5 ang. láb metszőszélességgel. Megtekinthető Wagner Arthur znióváraljai kereskedőnél.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényél, oszínál és meghűléseknél, bedörzsölésköppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest. De Richter gyógyszerüzára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Turócvármegyei raktár: Schönaich Viktor gyógyszerésznél Znióváralján — és Toperczer Sándor gyógyszerésznél Turócszentmártonban.

A turócszentmártoni m. kir. járási erdőgondnokságtól.

421—1908.

Árverési hirdetmény.

A Znióváralja községi volt urbéres birtokosság erdejének s a közbe elszórt magán hegyi rétek és szántók vadászati joga egymásután következő hat évre Znióváralján a községi irodában folyó **évi augusztus hó 23-án délután 2 óraker** megtartandó nyilvános szó- és írásbeli árverés útján bérbe fog adatni. Kikiáltási ár — mint évenkénti bérösszeg — 100 korona.

Arverezni szándékozók ezen árveréshez oly kijelentéssel hivatnak meg, hogy a sajátkezüleg irt zárt és lepecsételt ajánlataikat, melyekhez a becsár 10%-a óvadékképen készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban csatolandó, az ajánlattevő neve, lakása és utolsó postája kiirandó s a megajánlott évi bérösszeg számokkal és betűkkel jelölendő meg, az árverést vezető kiküldött kezeihez az árverés megkezdéséig nyujtsák be. Az írásbeli ajánlatban az ajánlattevő tartozik kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismeri s magát azoknak föltétlenül aláveti. Később érkezett és 1 koronás bélyeggel el nem látott, valamint pót- és utóajánlatok nem fogadtnak el. Árverési feltételek a znióváraljai volt urbéres elnökénél tekinthetők meg.

Turócszentmárton, 1908. évi július hó 28-án.

Erdődi György,
m. kir. erdőmester.

970/908. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A znióváraljai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Turóci Gazdasági Takarékpénztár Znióváralján végrehajthatóan Kosik András végrehajtást szenvedő elleni 150 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a beszterezébányai kir. törvényszék (a znióváraljai kir. járásbíróság) területén levő Moskóc községben fekvő, a moskóci 32. számú tjkv. 12. sorsz. B. 7. t. a. 1/2 részben Kosik András és a végr. elj. 156. §. felhívással B. 2—5. t. a. 1/3 részben Kosik András, 1/3 részben kiskoru Kosik János, 1/3 részben Kosik József, 1/3 részben Kosik Anna nevére irt ingatlanokra az árverést 969 korona utóajánlatilag megajánlott kikiáltási árban elrendelte és a fennebb megje-

lölt ingatlanok az 1908. évi augusztus hó 22-ik napján d. e. 10 óraker Moskócon megtartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 : LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Znióváralján, 1908. évi július hó 18. napján.

A kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Janovják,
kir. jbiró.

A legjobb
szépitő szer!
Hölgyek részére
nélkülözhetetlen!

A SZÉPSÉG

elérésére, tökéletesítésére és fentartására

legkittünőbb és legbiztosabb vegyítésza, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmazó, teljesen ártalmatlan, zsírmentes készítmény a

FÖLDES-FÉLE MARGIT-CRÉME

Ezen világhíri arckenőcs eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, miteszt és más minden bőrbajt, ráncokat, himlőhelyeket is, az arcot simává és üdévé teszi. **Ára:** kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona. **Margit hölgyor** (3-féle színben) 1-20 korona, **Margit szappan** 70 fillér, **Margit fogpép** 1 korona, **Margit arcvíz** 1 korona.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES HELEMEN** gyógyszerész, Arad.

Kapható Turócszentmártonban: **Toperczer Sándor,** Körmöcbányán: **Gazdik János** gyógyszerészeknél.

Csodás, gyors és biztos hatású!
Törv. védve!
Óvakodjunk utánzatoktól!

Üzletmegnyitás!

Felhivom a nagyérdemű közönség szives figyelmét

ujjonnan berendezett **butorkereskedése**emre,

melyet Turócszentmártonban a főtéren nyitottam. — Szakismertem s megfelelő tökém biztosítékot nyujtanak arra nézve, hogy e téren a legmagasabb igényeket is kielégenni képes vagyok.

Mindenkor törekedni fogok a nagyérdemű közönség bizalmát kiérdemelni s midőn szives pártfogást kérek, vagyok tisztelettel

LINKS ADOLF

butorkereskedő, asztalos és esztergályos
TURÓCSZENTMÁRTON, FŐ-TÉR.

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Élelmi szerek és
szeszés italok
raktára. Nagy vá-
laszték ajándék-
tárgyakban.

Üvegezési vállalat!

Generálbi biztosító igazgatóság

Üvegezési vállalat

NOXIN

A
LEGJOBB
CIPŐ-
KRÉM

A szabadalm.
KULCSCSAL

Minden jobb üzletben kapható.
Hochsinger Testvérek Budapest.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Héda B.

fűszer-, csemege- és gyümölcskereskedése
Turócszentmártonban.

Naponta frissen érkező, legfinomabb
gyümölcsök! Breznói, árvai és lipitói
ostyepka-sajtok! Fürth- és Heller-féle
cukorkák! Koestin-féle piskóták és
teasütemények!

Postai kiszolgálás a leg-
pontosabban elköszöltetik.

Kávé nagy raktár.

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőz-
mosó géjrainak képviselete:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

KÖHÖGÉS.

A ki

egészségét szereti meg is óvja. 5245
hit. bizonylat tanuskodik arról, hogy

a **KAISER**-féle

melkkaramella 3'fenyővel kitűnő
hatású, orvosilag kipróbálva. Kö-
högés, rekedtség, katarus,
elnyájkosadás, gégekatarrus,
hörög- és göröshurut esetén.
Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz
80 fillér. Kapható Burda János
özüvegynél Szucsányban.

Postai ügyleti igazgatóság | Saját érdekében hírgősen kiserőlag | **LEOPOLD GYULA** | hirdetői irókészlet | 200 napra kiadóhivatali igazgatóság

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók,
csak elsőrendű minőség.

Kérjen határozottan:

Garvens-szivattyut

Garvens-művek, WIEN XX/2.
Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tyukszemet, borkeményedést
azonnal eltávolít a Kaiser-féle
TYUKSZEMHALÁL
ára 70 fillér.
A legjobb és legérősebb
sősorszesz az

ERŐ SÖRSORSZESZ

ára 2 K, 1 K és 30 fillér.
Postán szállítja utánvét mellett a
"KOSMOS" vegyszert és koz-
metikai laboratorium.
GYÖR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek
BARTA-féle erdei gyümölcsbottlik,
iszak, aszörök, gomba-, bus- és fűszék-
konzervek, nemes borocikák,
— legújabb minőségben szállít —
előkelőbb minőségűek kivételével is a

Felkai Konzervgyár, Barta József

Felka (Csepességye). — Kérjen árjegyzéket!

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVAGTALANSÁG, IDEGESSEG
gyógyítására a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER**-féle
TOKAJI CHINA-VASBOR.
Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.
Kis üveg ára 220 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógyárakban
Postán küldi: **KOBONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvin-ter.

PLATSCHEK VILMOS

ellamert legolcsóbb, legzolidabb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

RIVOLI

lényképzéstud és festészeti műtermében
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 30. 6
készülnek csak elsőrendű művészes
kiutalban lényképnagytások, aquarell-
és olajfestmények. Másolatok selyemre,
náronyura, fára, életéntcontra stb. Brass, fűgglék, tü stb.,
apró övegfestményekkel. Porcellánba égetett lényképek
szőkekre stb. Mírói koldjék ingyen és bérmentve árjegyzéket!

DIGESTOL GLÜCK

legújkeleesebb emésztőpor

Dobozsa 2 kor.
Postai szájküldés: **"FERER GALAMB"** gyógyyszerár
BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93
Kapható minden gyógyárban drogeriában

Meglepő haladás!

FICHTENIN

a legkiválóbb, szabadalmilag védtelt szor, mely mindenfajta férget
a lakásban ép ugy, mint mindennemű horogyt, vér-
és levéltelet és egyéb kert- és vótoményben kártekonny állat-
kákat és azot petéit azonnal megöli.
Legneqyibizhatóbb védezes szunagy és darás ellen.
Hasznalati utasítás szertal való eljárás mellett biztosítja
a feltétlen eredményt.

Vesérképviselek Magyarország részére:
DIAMANT és VADAS
Budapest, VII., Damjanich-u. 36. — Telefon 21-81

BOGDANY

szerencseje paratlan!

Vásároljunk osztály-
sorsjegyet esakis

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

8 nap alatt kitörtsen hat.
— Tegyele K 1-20 —
Dr. KOVÁCS gyógytára
Budapest, Gyár-utca 17.
„Tollent-útkok" ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal

Beretvás - MIGRAIN - pasztillát,

mely 5 perca alatt minden fejfájást megszüntet.
1 doboz 1 kor. 20 fillér. — Minden gyógyszertárban és drogeriában kapható.
Főár-
tár **BERETVÁS TAMÁS** gyógyosze-
résztár **KISPEST,** utca 2.
Ingeny postai szállítás 8 doboz rendelésnél.

PARISKVA

Szállodás: Simon Pál
Budapest, VI., Váci-körút 28. sz.
100 szoba 220 K-tól feljebb, tisztálto-
ságos és vilányvágású szőnyeg, szőnyeg
szőnyeg kárház, átterem, Vilány szőnyeg
megállóhely az Összes pályaudvaron és
hatók felé.

BOGDANY S.

füvárosi sorsjegytára r. 1-nál
BUDAPEST, KÁRDY KÖRÚT 20.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?
Schuller Kaszinó-éttermében
VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.
Elsőrendű konyha! Naponta zenecsofoly!

Dr. KOVÁCS J.

hemopatiai rendelő-intézet
Idélt betegségekben
szervezői száma
Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szőkeárui előgrangok és az egyéb
világos el vasak tarjévo.
Első és legnagyobb
molykár ellen védő részv.ára